

Anexa nr. 1 la Regulamentul privind aplicarea SISTEMULUI DE CREDITE TRANSFERABILE la Universitatea Europeană "Drăgan" din Lugoj REPERE DE DETALIERE A STANDARDELOR DE CREDITARE

Prezentul document își propune să rezolve problema compatibilității creditelor.

SISTEMUL EUROPEAN DE CREDITE TRANSFERABILE (EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM - ECTS) presupune trei domenii de compatibilitate:

- *Compatibilitatea privind unitățile de program de studii;*
- *Compatibilitatea duratei și calendarului programelor de studii.*

Un alt aspect al compatibilității temporale a studiilor se referă la *durata semestrelor.*

Dacă se consideră că durata unei zile lucrătoare de 8 ore, atunci o săptămână va cuprinde 40 de ore de activități de învățare (colective și individuale), iar un semestru cu 18 săptămâni va cuprinde un număr de 720 de ore. La un standard de 30 de credite pe semestru, rezultă o valoare a unității de credit de 24 de ore. (dacă avem însă în vedere că ARACIS, prin Standardele specifice, agreează valoarea de 25 de ore pe unitatea de credit, atunci va trebui să acceptăm că, la un semestru cu 18 săptămâni trebuie să cuprindă 42 de ore de învățare).

Ce sunt creditele și care sunt elementele lor constitutive.

Pe scurt, o **unitate de credit** exprimă un anumit **număr de ore**, iar numărul (pachetul) de credite alocat unei discipline de învățământ exprimă **timpul repartizat disciplinei respective** pentru învățarea conținutului ei, atât prin activitățile de învățare colective (comune), care presupun prezența studentului în clasă, cât și prin activitățile individuale și independente de învățare. Creditele nu sunt însă doar simple valori numerice convenționale, iar rolul lor nu se rezumă la a cuantifica volumul de muncă necesar învățării. În fapt, creditele, reunite în sisteme coerente de credite, au rolul de a monitoriza programele de studiu necesare și accesibile studenților și de a asigura o încărcare echilibrată și rațională a timpului de învățare pentru activitățile de învățare colective și individuale, pe ansamblul disciplinelor din planul de învățământ, în limitele normale ale timpului fizic pe care studenții îl pot aloca activităților profesionale.

Baza de plecare a oricărei proceduri de creditare o constituie *timpul total estimat ca necesar pentru parcurgerea unui program de studii, timp distribuit pe perioade compacte (săptămâni, semestre, ani universitari, cicluri de învățământ)*, iar în cadrul fiecărei perioade, pe discipline de învățământ și pe tipuri de activități de predare, învățare și evaluare.

Elementele constitutive ale sistemului de credite.

Compatibilitatea trebuie asigurată și în ceea ce privește principalele elemente constitutive ale sistemului de credite, respectiv: **unitatea creditabilă și valoarea unității de credit.**

1. Unitatea creditabilă, numită și **unitate de curs**, este elementul constitutiv de bază al programului de studii și reprezintă un pachet de activități de învățare care se prezintă ca un tot unitar, coerent sub aspectul obiectivelor și conținuturilor și care sunt parcurse de studenți într-o perioadă compactă de studii. Forma principală a unității de curs o constituie **disciplina de învățământ**, identificată printr-o denumire (titlu) și circumscrisă prin obiective, conținuturi, durata studierii și formele de evaluare. Unități distinct creditabile pot fi însă și stagiile de practică sau de cercetare, lucrările de laborator, proiectele, lucrările de absolvire (de licență) sau examenele de finalizare a programului de studii, toate având caracteristica comună că sunt creditate distinct printr-un pachet unitar și indivizibil de credite.

Fiecare unitate de curs cuprinde, la rândul ei, una sau mai multe **unități de studiu**. Acestea desemnează activitățile de învățare prin care se parcurge unitatea de curs sau disciplina de învățământ și pot lua forma *activităților colective* de învățare (cursuri, seminarii, laboratoare), sau forma *activităților individuale* (studiul în bibliotecă, întocmirea de referate, lucrări de licență s.a.), pentru fiecare unitate de studiu se stabilește un anumit timp, exprimat în ore, estimat ca necesar pentru efectuarea ei, iar din însumarea numărului de ore alocate unităților de studiu rezultă numărul de ore al unității de curs în funcție de care se alocă pachetul de credite al acesteia. Astfel, o *disciplină prevăzută săptămânal cu 2 ore de curs, 1 oră de seminar și 2 ore de studiu individual va fi creditată pentru un număr de 5 ore pe săptămână, iar la un semestru cu 18 săptămâni, va fi creditată pentru 90 de ore.*

2. Valoarea unității de credit se stabilește în număr de ore, de regulă ca raport între numărul total de ore al perioadei de studii (de exemplu, semestrul) și numărul de credite ce se alocă perioadei respective. Este evident că valoarea unității de credit trebuie să fie aceeași pentru întregul program de studii și pentru fiecare unitate de curs (disciplină), altfel și-ar pierde calitatea de etalon de măsurare a cantității de muncă, iar creditele ar deveni necomparabile. De asemenea, în cazul mobilităților de studenți, instituțiile colaboratoare trebuie să practice aceeași valoare a unității de credit ceea ce presupune un minimum de standardizare a duratei semestrelor (ca număr de săptămâni) și a duratei programului săptămânal de activitate (ca număr de ore).

În cazul unei standardizări depline a duratei semestrelor și programului săptămânal, calculul valorii unității de credit este simplu.

De exemplu: dacă o săptămână cuprinde 45 de ore de activități de învățare (colective și individuale), iar un semestru cuprinde 18 săptămâni (inclusiv sesiunea de examene), atunci timpul total de învățare este de 810 ore ($18 \times 45 = 810$), iar valoarea unei unități de credit este de 27 ore ($810 \text{ ore} / 30 \text{ credite} = 27$). În acest caz, baza de calcul al numărului de credite pentru o disciplină, este numărul de ore alocat săptămânal disciplinei respective.

Evident, dacă numărul săptămânal de ore este mai mic, atunci valoarea unității de credit descrește.

Dacă de exemplu: programul săptămânal creditat cuprinde 35 de ore, atunci timpul total de învățare este de 630 de ore ($18 \times 35 = 630$), iar o unitate de credit va fi cotate cu 21 ore ($630 / 30 = 21$). Când diferența se referă la programe de studii din instituții diferite, se aplică, pentru compatibilizare, un coeficient de echivalare de 1,33 (unui credit din primul exemplu i se recunosc 1,33 credite din al doilea exemplu). Evident însă că valoarea comparativă a pachetelor de credite scade și ar putea să apară probleme în recunoașterea perioadelor de studii efectuate de studenți în alte instituții. De aceea, ECTS recomandă folosirea aceleiași valori a unității de credit și recurgerea la compatibilizare nu prin coeficienți de echivalare a creditelor, ci prin armonizarea duratei programelor de studii.

Problema compatibilizării vizează ambele aspecte: atât pe cele referitor la *delimitarea unităților de curs* (a disciplinelor de învățământ), cât și pe cel referitor la *valoarea unității de credit*, având totodată implicații profunde în *structurarea planurilor de învățământ*. Este evident că elementul cel mai rigid și mai limitat ca posibilități de acțiune este valoarea unității de credit. Limitele timpului de învățare sunt inextensibile, așa încât numărul de ore pe unitatea de credit nu poate fi crescut dincolo de aceste limite. Rezultă că pachetul de credite alocabil unei unități de curs (unei discipline) depinde în principal de *numărul unităților de curs (al disciplinelor)*. Dacă planul de învățământ este divizat într-un număr mare de discipline, atunci numărul de credite pe disciplină este mic. De aceea este necesară și compatibilizarea privind numărul de discipline pe semestru, spre a menține pachetele de credite la o valoare acceptabilă în acordul mobilităților europene.

Creditele și structura activităților de învățare

Este necesar să subliniem că timpul total de învățare, ca și valoarea unității de credit, calculate ca în exemplele de mai înainte, se referă la *timpul instituționalizat de învățare* și nu la întregul timp disponibil al studentului. Timpul instituționalizat de învățare este *acea parte a timpului total disponibil al studentului care este alocată învățării universitare, reglementată și programată instituțional*, în baza documentelor oficiale privind durata, structura și conținutul activităților de învățare aferente programului de studii pe care studentul îl parcurge. La rândul lui, timpul instituționalizat de învățare se distribuie pe două categorii de activități de învățare:

a) *activitățile colective de învățare*, organizate pe formații de studii (grupe), care presupun prezența studentului în clasă și care sunt programate zilnic și săptămânal, prin orarul școlar, sau semestrial (în cazul perioadelor compacte de activități practice);

b) *activitățile individuale/independente de învățare* care se desfășoară în afara orarului școlar și, de regulă, în afara clasei, prin studiul individual, elaborarea de referate sau proiecte, lucrări practice, pregătirea evaluărilor curente sau din sesiuni, a examenelor de licență s.a.

Activitățile colective sunt specificate în planurile de învățământ cu numărul de ore alocate săptămânal pe discipline și pe forme de organizare a activității didactice (cursuri, seminarii, laboratoare, practică).

Activitățile individuale de învățare nu sunt specificate în planurile de învățământ, ele fiind stabilite, de regulă, de către fiecare profesor și de către cadrele de specialitate în funcție de estimările privind natura și sarcinile învățării disciplinelor de învățământ. Documentul oficial care reglementează aceste activități este programa analitică sau *fișa disciplinei*, în care sunt prevăzute atât numărul de ore de activități didactice (colective), cât și sarcinile de muncă independentă ale studentului.

Procedura de calcul al pachetului de credite

Baza de calcul al pachetului de credite alocat unei discipline este *timpul total de muncă estimat ca necesar (T_t)* pentru însușirea, în condiții normale, a cunoștințelor și capacităților la disciplina respectivă. Se calculează ca *produs* (prin înmulțire) între *timpul mediu săptămânal (T_{ms})* alocat disciplinei și *numărul de săptămâni (N_s)* al semestrului în care se studiază disciplina respectivă, adică:

$$T_t = T_{ms} \times N_s$$

Timpul mediu săptămânal (T_{ms}) exprimă cantitatea medie săptămânală de muncă pretinsă studentului pentru însușirea disciplinei, sub toate formele activității de învățare, colective și individuale, adică:

$$T_{ms} = T_{\text{activități colective}} + T_{\text{activități individuale}}$$

În cazul în care activitățile colective sunt prevăzute cu mai multe forme de organizare (curs, seminar, laborator, practică), numărul de ore rezultă din însumarea orelor alocate fiecărei forme de activitate, de pildă:

$$\text{Tactivități colective} = T_{\text{curs}} + T_{\text{seminar}} + T_{\text{practică}}$$

În toate cazurile, timpul (T) se exprimă în ore. Timpul alocat activităților colective de învățare este cel prevăzut în planurile de învățământ al fiecărei discipline și, dacă este cazul, pentru fiecare tip de activitate didactică. Timpul pretins sub forma activităților individuale de învățare se stabilește, de regulă, pe baza unui coeficient de corecție aplicat la numărul de ore prevăzut pentru activitățile colective, pentru a se stabili o anumită corelare între cele două categorii de activități de învățare din cadrul fiecărei discipline de învățământ. În funcție de situație, timpul de învățare prin activități individuale se calculează astfel:

$$\text{Tactivități individuale} = C \times \text{Tactivități colective}$$

$$\text{Tactivități individuale} = C_1 \times T_{\text{curs}} + C_2 \times T_{\text{laborator}} + C_3 \times T_{\text{practică}}$$

Numărul unităților de credit alocate disciplinei de învățământ se calculează ca raport între timpul total de muncă (T_t) necesar învățării disciplinei, calculat ca mai înainte, și valoarea unității de credit.

Exemplificare: mod de calcul

- un semestru cu 18 săptămâni, cu 42 de ore de activitate instituționalizată de învățare pe săptămână, cotat cu 30 de credite, rezultă 25 de ore pe unitate de credit. Această valoare este stabilită și prin Standardele specifice ARACIS, atât pentru domeniul Științe Economice, cât și pentru domeniul Științe Juridice;
- o disciplină cu 4 ore de activități colective pe săptămână (2 ore curs + 2 ore seminar) și careia i se recunoaște un coeficient de corecție pentru timpul de studiu individual de 0,5 la ciclul de licență.

Pentru ciclul de master, timpului de studiu individual îi poate fi recunoscut un coeficient de corecție între 1 – 2 în funcție de activitățile aplicative a disciplinelor.

Rezultă că:

$$\text{Tactivități colective} = 4 \text{ ore}$$

$$\text{Tactivități individuale} = C \times \text{Tactivități colective} = 0,5 \times 4 = 2 \text{ ore}$$

$$T_{\text{ms}} = \text{Tactivități colective} + \text{Tactivități individuale} = 4 + 2 = 6 \text{ ore}$$

$$T_t = T_{\text{ms}} \times N_s = 6 \text{ ore} \times 18 \text{ săptămâni} = 108$$

$$\text{Nr. credite} = T_t / \text{val.unit.credit} = 108/24 = 4,5 \text{ credite (4 – 5 credite)}$$

De regulă, în sistemul european de credite se lucrează cu pachete unitare de credite (fără zecimale). Se admite totuși ca, în cazul pachetelor mici (sub 5 credite), să se opereze și cu fracțiuni de $\frac{1}{2}$ credite sau chiar de $\frac{1}{3}$ credite.

Semnificația celor 4 – 5 credite alocatei disciplinei din exemplul anterior este foarte directă și se prezintă sub două aspecte:

a) pentru cadrul didactic, cele 4 – 5 credite precizează cu sarcinile de studiu individual solicitate studenților nu pot să depășească, sub aspectul timpului necesar efectuării lor, 2 ore pe săptămână;

b) pentru student, cele 4 credite precizează că realizarea sarcinilor de studiu individual corespunzător celor 2 ore pe săptămână este o condiție obligatorie (și nu opțională) pentru promovarea disciplinei.

Evaluarea studenților și sistemul de credite de studii.

Pentru a obține pachetul de credite al unei discipline, studentul trebuie să obțină nota sau media minimă de promovare acceptată în sistemul de evaluare. Aceasta îi dă dreptul la întregul pachet de credite al disciplinei respective. Dobândirea creditelor se face pe principiul *totul sau nimic*.

Obținerea unor note sau calificative mai mari nu aduce un spor de credite, după cum obținerea unei note sau calificativ sub limita minimă de promovare conduce la pierderea întregului pachet de credite al disciplinei.

Creditarea exprimă dimensiunea *cantitativă* a învățării, în timp ce evaluarea exprimă dimensiunea *calitativă* a învățării.

Prin creditarea disciplinelor și în general, a programelor de studii, se introduce **principiul obligativității volumului total de muncă** aferent numărului de credite.

Chiar dacă frecventarea unor forme de activitate didactică este opțională, volumul de muncă (de învățare este obligatoriu). Sunt *opționale formele de învățare nu și învățarea însăși*. Astfel, dacă studentul optează să nu frecventeze unele cursuri, atunci el are obligația să compenseze orele nefrecventate cu alte activități de învățare pe care le consideră mai eficiente pentru el, de pildă studiul în bibliotecă. În acest caz, cadrul didactic are posibilitatea să-i stabilească sarcini precise (întocmirea de referate, sinteze bibliografice, etc.) referitoare la cursurile (temele) nefrecventate corespunzătoare, ca volum de muncă, numărului de ore absentate. În funcție de specificul învățării, sistemul de credite cuprinde, de regulă, și activități cu regim obligatoriu, cum sunt laboratoarele, lucrările practice s.a. care nu pot fi substituite din alte activități de învățare.

Sistemul creditelor și structura curriculum-ului

A credita un plan de învățământ nu se rezumă la simple calcule aritmetice, ci presupune decizii care vizează problemele de fond ale procesului de predare și învățare, cu implicații în ansamblul organizării programelor de studii. Transpunerea în sistemul creditelor de studii este și trebuie să fie un demers integrat procesului de elaborare a curriculum-ului și nu o operație tehnică ulterioară limitată la însumarea numărului de ore dintr-un plan de învățare gata făcut. Pe măsură ce studenții vor înțelege mai bine care este semnificația creditării, iar recunoașterea și transferul creditelor vor deveni practici obișnuite, sistemul creditelor va deveni tot mai mult un factor decisiv de orientare și stimulare a eforturilor de învățare ale studenților.

Criteriile de dimensionare a pachetului de credite alocat disciplinelor de învățământ.

Cum se aplică acestea în structura curriculum-ului?

Un criteriu larg utilizat de structurare a curriculum-ului în sistemul creditelor îl constituie **contribuția disciplinelor la formarea specialistului**. Aplicarea acestui criteriu presupune definirea inițială a *profilului de formare* către care țintește programul de studii, adică stabilirea principalelor zone de competențe generale și specifice (cunoștințe, capacități, atitudini) care vor fi necesare absolventului pentru a exercita, în condiții reale, profesiunea (specializarea) în care se formează.

În funcție de acest criteriu, curriculum-ul este structurat pe trei categorii de discipline:

a) **discipline fundamentale**, care alcătuiesc *trunchiul comun* de formare într-un domeniu larg de specializare și asigură pregătirea fundamentală necesară accesului la oricare dintre specializările (profesiunile) din cadrul domeniului respectiv;

b) **discipline de specialitate**, care asigură dobândirea competențelor specifice în una din specializările subordonate domeniului de bază, precum și în unele domenii interdisciplinare necesare specialistului în exercitarea practică a profesiei;

c) **discipline complementare**, care asigură dobândirea unor competențe suplimentare sau adiționale în raport cu formația de bază, precum și lărgirea orizontului de cunoaștere, dezvoltarea capacităților de acces la informație, de autoformare, a forței de adaptare la dinamica științelor și a profesiunilor.

Curriculum-ul universitar

1. Curriculum-ul universitar este ansamblul coerent al conținuturilor, organizate logic, psihologic și cronologic, care fac obiectul predării, învățării și evaluării pe parcursul procesului de învățământ, precum și ansamblul documentelor oficiale care stabilesc și reglementează cadrul de referință unitar privind obiectivele, conținuturile, activitățile de învățare și de evaluare în baza cărora este organizat procesul de învățământ în Universitate.

2. Structura curriculum-ului universitar, precum și eșalonarea conținuturilor și activităților didactice pe parcursul programului de studii sunt stabilite prin următoarele elemente corelate:

- a) planurile de învățământ;
- b) formele activității de predare/învățare;
- c) modalitățile de evaluare/promovare a disciplinelor;
- d) programele analitice ale disciplinelor;
- e) sistemul de alocare, obținere și condiționare a creditelor.

3. Elementul central al curriculum-ului universitar îl constituie planul de învățământ, ca document simultan științific, pedagogic și administrativ. Structura planului de învățământ trebuie să evidențieze următoarele elemente:

- a) *informațiile generale* privind programul de studii: domeniul, forma de învățământ, durata studiilor, structura anilor universitari ș.a.;
- b) *disciplinele de învățământ*, eșalonate pe semestre și ani de studiu și grupate pe categorii: obligatorii, opționale, facultative;
- c) *numărul orelor de curs, seminar, laborator și practică* distribuite săptămânal sau în perioade compacte;
- d) *formele de evaluare*: examene, colocvii, verificări practice, prevăzute în sesiuni de examene sau prin evaluări pe parcurs;
- e) *numărul de credite* aferent fiecărei discipline, precum și programul de studii pe ansamblul său;
- f) *condițiile și probele de susținere și promovare a examenului de licență*.